

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“МУНІЦИПАЛЬНИЙ БЮДЖЕТ ОРГАНІВ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ”
(для бакалаврів)

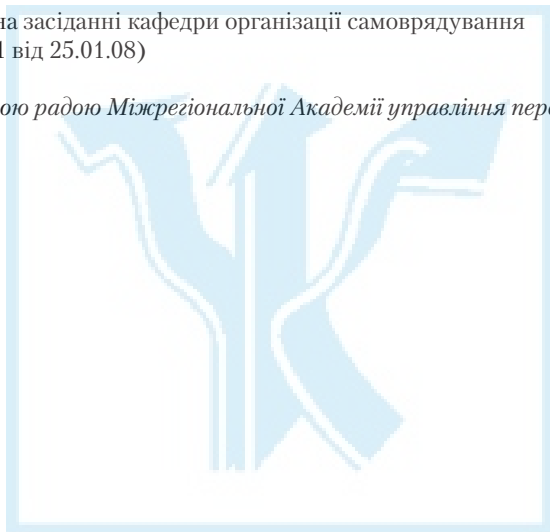
МАУП

Київ 2009

Підготовлено доцентом кафедри організації самоврядування
В. В. Утвенком

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування
(протокол № 1 від 25.01.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Утвенко В. В. Навчальна програма дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 23 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування”, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

“Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування” — одна з дисциплін, що належить до тих, які створюють основну базу знань, необхідну для ефективної підготовки фахівців з менеджменту організацій, у сфері організації місцевого самоврядування, а також регіонального і державного управління, для роботи в муніципальних установах, у тому числі й фінансових, а також галузях міського господарства.

Мета дисципліни — дати слухачам теоретичні знання та виробити у них практичні навички опрацьовувати й обґрунтовувати конкретні пропозиції, які стосуються актуальних проблем місцевого самоврядування, муніципального управління, соціально-економічного розвитку міст, реформування фінансово-економічного забезпечення місцевих громад.

У зв'язку з цим у програмі вивчення дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування” для бакалаврів та спеціалістів міститься як теоретичний матеріал, так і специфіка застосування отриманих знань та навичок на практиці.

За останні роки значно розширилися функції та повноваження органів місцевого самоврядування, яке, на жаль, не супроводжувалося збільшенням обсягів фінансових ресурсів, зміцненням дохідної бази муніципальних бюджетів. І тому виняткової актуальності набувають теоретичні і практичні питання функціонування муніципальних бюджетів, які становлять фінансову основу місцевого самоврядування. В умовах переходу до ринку зростає роль муніципальних бюджетів у фінансовій системі держави та органів місцевого самоврядування, здійсненні економічної політики, розв'язанні соціальних проблем, підтримці незахищених і малозабезпечених верств населення, що також вимагає відповідного теоретичного обґрунтування і практичного вивчення.

Завдання дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування” — ознайомити студентів з теоретико-методологічними засадами формування муніципальних бюджетів, еволюцією бюджетної системи України, із законодавчим забезпеченням розвитку муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Значну увагу у навчальній програмі присвячено ролі муніципальних бюджетів у фінансовій системі органів місцевого самоврядування та держави. Розглядаються особливості формування доходів муніци-

пальних бюджетів та ролі в них місцевих податків і зборів; подаються основні статті видатків, при цьому наголошується на ролі муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у фінансуванні закладів освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури та спорту, системи соціального забезпечення та захисту населення.

Для досягнення навчальної мети програми передбачається вивчення системи міжбюджетних відносин у бюджетному процесі та особливостей управління муніципальними бюджетами в сучасній Україні, де розглядаються роль місцевих бюджетів у міжбюджетних відносинах, бюджетне регулювання, порядок надання міжбюджетних трансфертів (субвенцій, субсидій, дотацій вирівнювання тощо), складання, затвердження та виконання, казначейське обслуговування та касове виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Студенти мають можливість розглянути особливості формування доходів та видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах, зарубіжний досвід організації міжбюджетних трансфертів, міжнародні стандарти організації муніципальних бюджетів на основі Всесвітньої декларації місцевого самоврядування, Європейської хартії місцевого самоврядування (вересень-жовтень 1985 р.), Європейської хартії міст, Європейської декларації прав міст (березень 1992 р.) тощо.

Отже, програма навчальної дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування” спрямована на те, щоб дати студентам, які навчаються за спеціальністю “Менеджмент організацій”, знання теоретичних основ дисципліни та застосування здобутих знань і навичок на практиці.

МАУП

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МУНІЦИПАЛЬНИЙ БЮДЖЕТ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля та теми
1	2
1	<p>Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни</p> <p>Сутність муніципальних бюджетів. Роль муніципальних бюджетів у системі муніципальних фінансів та бюджетній системі України</p>
2	Еволюція формування муніципальних бюджетів в Україні
3	Законодавче забезпечення формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування
4	<p>Змістовий модуль II. Становлення та розвиток муніципальних бюджетів України</p> <p>Муніципальні бюджети як самостійний інститут у структурі муніципальної фінансової системи</p>
5	Формування доходів муніципальних бюджетів. Місцеві (муніципальні) податки і збори
6	Структура витратків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування
7	Визначення окремих напрямів витрат муніципальних бюджетів і розрахунок обсягів цих витрат
8	Витрати муніципальних бюджетів на соціальну сферу та соціальний захист населення
9	Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в умовах ринкової трансформації

1	2
10	Змістовий модуль III. Міжбюджетні відносини. Управління муніципальними бюджетами органів місцевого самоврядування Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в системі міжбюджетних відносин Бюджетне регулювання Міжбюджетні трансферти Порядок складання, розгляду, затвердження та виконання муніципальних бюджетів Казначейське обслуговування та касове виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування
15	Змістовий модуль IV. Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах Міжнародні стандарти організації муніципальних бюджетів Особливості формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
“МУНІЦИПАЛЬНИЙ БЮДЖЕТ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ”

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни

Тема 1. Сутність муніципальних бюджетів. Роль муніципальних бюджетів у системі муніципальних фінансів та бюджетній системі України

Визначення поняття “бюджет”. Еволюція терміна “бюджет” в історії людства. Призначення бюджету. Основні теорії бюджету. Сутність поняття “муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування”.

вання”. Об’єкт та предмет дисципліни. Мета та завдання дисципліни. Склад муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Функції муніципальних бюджетів. Роль муніципальних бюджетів у системі муніципальних фінансів. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в бюджетній системі України. Роль муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в соціально-економічному розвитку держави.

Література [7; 14; 16; 17; 20; 23; 33; 37; 51; 57]

Тема 2. Еволюція формування муніципальних бюджетів в Україні

Причини появи бюджетів органів місцевого самоврядування. Поява бюджетів в Україні в добу Київської Русі. Розвиток державного та місцевих бюджетів в литовсько-польську добу. Формування бюджетів міст з магдебурзьким правом. Державний та місцеві бюджети в Україні в добу Гетьманщини (друга половина XVII–XVIII ст.). Розвиток державного та муніципальних бюджетів на українських землях, що входили до складу Російської та Австрійської імперій у XIX – на початку XX ст. Становлення та розвиток муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в Україні в радянську добу (20-ті роки XX ст.). Муніципальні бюджети в Україні в 1930–1950 рр. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в Українській РСР у 1960–1980 рр. Доходи та видатки муніципальних бюджетів України в радянську добу. Відродження муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування за часів незалежності України.

Література [7; 15–17; 20; 31; 36; 42; 56]

Тема 3. Законодавче забезпечення формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування

Специфіка формування нормативної бази муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в роки незалежності. Значення Закону Української РСР від 7 грудня 1990 р. “Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування” для формування інституту муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Розвиток нормативної бази муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у 1990–1996 рр. Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування в Конституції України 1996 р. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від

21 травня 1997 р. та його роль у формуванні муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про систему оподаткування” від 18 лютого 1997 р. Закон України “Про столицю України – місто-герой Київ”. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування у бюджетному процесі кінця 90-х – 2001 р. Бюджетний кодекс України від 21 червня 2001 р. як джерело вивчення доходів та видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Муніципальні бюджети в нормативно-правових документах органів місцевого самоврядування.

Література [8; 11; 18; 19; 20; 26; 27; 34; 40; 47]

Змістовий модуль II. Становлення та розвиток муніципальних бюджетів України

Тема 4. Муніципальні бюджети як самостійний інститут у структурі муніципальної фінансової системи

Становлення та розвиток муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування як самостійного інституту муніципальної фінансової системи. Права та обов'язки органів місцевого самоврядування та управління з формування і використання муніципальних бюджетів. Система муніципальних бюджетів України. Самостійність муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування та їх структура. Мінімальні розміри муніципальних бюджетів. Загальні та спеціальні фонди муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Порядок складання проектів муніципальних бюджетів, взаємозв'язок їх з проектом Державного бюджету та планами економічного та соціального розвитку міст. Роль місцевих податків і зборів у формуванні муніципальних бюджетів. Основні види місцевих податків і зборів.

Література [1; 3; 5; 7; 8; 13; 16; 20; 25; 48]

Тема 5. Формування доходів муніципальних бюджетів. Місцеві (муніципальні) податки і збори

Структура доходів муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Види місцевих податків і зборів та їх роль у наповненні муніципальних бюджетів. Власні доходи муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Закріплені доходи бюджетів місцевого самоврядування. Загальний та спеціальний фонди

муніципальних бюджетів. Сутність муніципального оподаткування. Сучасний стан та основні напрями реформування місцевого оподаткування. Проблеми запровадження податку на нерухоме майно. Недоліки і переваги оподаткування нерухомості. Місцеві позики як один із засобів наповнення муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Література [1; 2; 14; 16; 17; 28; 29; 45; 47; 49; 53]

Тема 6. Структура видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування

Особливості бюджетних видатків в Україні на муніципальному рівні. Принципи розмежування бюджетних видатків. Характеристика видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Видатки з бюджетів сіл, селищ, міст і їх об'єднань, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів. Витрати, фінансовані з бюджетів міст республіканського, обласного значення і районних бюджетів, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів. Витрати, що гарантують соціальні послуги, фінансування програм регіонів з бюджетів Автономної Республіки Крим, обласних бюджетів і які враховуються при визначенні обсягів трансфертів. Видатки муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів. Головні статті видатків муніципальних бюджетів. Соціальна спрямованість муніципальних бюджетів. Особливості витрат з муніципальних бюджетів на соціальну сферу.

Література [1; 3; 14; 16; 17; 20; 28; 33; 44]

Тема 7. Визначення окремих напрямів витрат муніципальних бюджетів і розрахунок обсягів цих витрат

Характеристика специфіки напрямів витрат бюджетів, поняття резервного фонду. Розрахунок обсягів витрат загального фонду регіону для визначення трансфертів. Розрахунок обсягів витрат на освіту. Розрахунок обсягів витрат на соціальний захист і соціальне забезпечення. Визначення обсягів видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на фінансування культури, фізичної культури і спорту. Розрахунок обсягів фінансування правоохоронних органів.

Література [1; 4; 7; 9; 14; 16; 20; 23; 24; 44]

Тема 8. Витрати муніципальних бюджетів на соціальну сферу та соціальний захист населення

Склад видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на соціальну сферу. Основи кошторисного фінансування. Поточні та капітальні витрати на соціальну сферу. Особливості фінансування освіти з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Фінансування закладів охорони здоров'я. Фінансування культурно-просвітніх установ. Фінансування з муніципальних бюджетів установ соціального забезпечення населення. Видатки муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на соціальний захист населення. Система матеріального забезпечення ветеранів праці, громадян літнього віку. Допомога з вагітності, пологів і догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Грошові виплати матерям, зайнятим вихованням трьох і більше дітей у віці до 16 років, дітям-інвалідам і самотнім матерям. Щомісячна цільова допомога з муніципальних бюджетів на проживання непрацевдатним громадянам. Державні житлові субсидії населенню. Порядок розрахунку середньомісячного сукупного доходу на члена родини для нарахування допомоги і субсидії.

Література [1; 4; 6; 7; 14; 16; 20; 23; 24; 44]

Тема 9. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в умовах ринкової трансформації

Суспільно-економічне значення муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Роль муніципальних бюджетів у фінансуванні державних видатків. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування як головний інструмент реалізації державної регіональної економічної політики. Роль муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у макроекономічному регулюванні та досягнення пропорційності у розвитку територій. Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування як основний фінансовий план територіальних громад, районів та областей України. Особливості зміцнення фінансової основи органів місцевого самоврядування в умовах ринкової економіки. Проблеми зміцнення самостійності муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в умовах ринкової трансформації.

Література [1; 7; 14; 16; 20; 22–24; 35; 44]

Змістовий модуль III. Міжбюджетні відносини. Управління муніципальними бюджетами органів місцевого самоврядування

Тема 10. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в системі міжбюджетних відносин

Сутність та зміст міжбюджетних відносин. Передумови виникнення міжбюджетних відносин. Особливості організації міжбюджетних відносин у бюджетній системі України. Суб'єкти та мета регулювання міжбюджетних відносин. Складові системи міжбюджетних відносин. Розмежування видатків державного та муніципальних бюджетів відповідно до розподілу повноважень між державною владою та місцевим самоврядуванням. Інструменти організації міжбюджетних відносин. Регульовані доходи муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Нормативи відрахувань від регульованих доходів до бюджетів різних рівнів. Внески муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування до державного бюджету. Міжбюджетні взаєморозрахунки.

Література [1; 7; 12; 14; 16; 17; 20; 30; 41; 57]

Тема 11. Бюджетне регулювання

Сутність бюджетного регулювання. Мета та завдання бюджетного регулювання. Вертикальне та горизонтальне бюджетне регулювання. Методи бюджетного регулювання. Метод відсоткових відрахувань від загальнодержавних податків і доходів. Роль міжбюджетних трансфертів як головного фінансового інструменту збалансованості муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Законодавче забезпечення бюджетного регулювання. Дефіцит і профіцит муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Література [1; 7; 14; 17; 20; 30; 34; 35; 36; 47]

Тема 12. Міжбюджетні трансферти

Сутність міжбюджетних трансфертів. Правове регулювання міжбюджетних трансфертів. Види міжбюджетних трансфертів. Механізми надання міжбюджетних трансфертів. Дотації вирівнювання. Чинний порядок розрахунку дотацій вирівнювання муніципальним бюджетам: позитивні та негативні аспекти. Субвенції муніципальним бюджетам та їх види. Субсидії муніципальним бюджетам та їх види. Кошти, що передаються у державний бюджет України і місцеві бюд-

жети з інших місцевих бюджетів. Проблеми реформування системи надання міжбюджетних трансфертів в контексті бюджетної реформи. Позитивні надбання міжбюджетної реформи.

Література [1; 7; 14–16; 20; 30; 33; 36; 38]

Тема 13. Порядок складання, розгляду, затвердження та виконання муніципальних бюджетів

Особливості складання, розгляду та затвердження муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Складання проєктів муніципальних бюджетів. Виконання муніципальних бюджетів. Стадії виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування за видатками. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в бюджетному процесі України. Стадії бюджетного процесу. Способи мобілізації коштів у муніципальні бюджети. Особливості регулювання доходів між ланками бюджетної системи. Встановлення місцевих податків і зборів. Особливості утворення позабюджетних, цільових, резервних і валютних фондів.

Література [1; 7; 14; 16; 17; 20; 30; 33; 50; 52]

Тема 14. Казначейське обслуговування та касове виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування

Сутність казначейського обслуговування муніципальних бюджетів. Основні риси казначейського обслуговування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в Україні. Поняття касового виконання муніципальних бюджетів. Казначейська система касового виконання бюджету. Системи касового виконання муніципальних бюджетів. Оборотна касова готівка. Контроль та аудит фінансової діяльності органів місцевого самоврядування. Механізми касового виконання муніципальних бюджетів. Шляхи вдосконалення системи касового виконання муніципальних бюджетів.

Література [1; 4; 7; 15–17; 20; 30; 33; 57]

Змістовий модуль IV. Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах

Тема 16. Міжнародні стандарти організації муніципальних бюджетів

Міжнародні стандарти організації муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах. Всесвітня декларація місцевого самоврядування (вересень 1985 р.). Зміст та значення Європейської хартії місцевого самоврядування у формуванні структури муніципальних бюджетів (жовтень 1985 р.). Європейська хартія міст та Європейська декларація прав міст (березень 1992 р.). Декларація про принципи місцевого самоврядування в країнах СНД (1993 р.).

Література [7; 10; 14; 17; 20; 21; 33; 54]

Тема 17. Особливості формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах

Склад та структура муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування зарубіжних країн. Особливості формування доходів муніципальних бюджетів у зарубіжних країнах. Специфіка муніципального оподаткування за кордоном. Структура видатків регіональних та місцевих бюджетів у зарубіжних країнах. Роль надходжень від місцевих податків і зборів у формуванні доходів муніципальних бюджетів зарубіжних країн. Вплив малого та середнього бізнесу на наповнення муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Зарубіжний досвід забезпеченості муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування. Міжбюджетні відносини у зарубіжних країнах. Закордонний досвід використання міжбюджетних трансфертів. Касове виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у зарубіжних країнах.

Література [7; 10; 14; 20; 21; 32; 39; 46; 54; 55]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи передбачає розвиток навичок самостійного пошуку необхідної інформації, опрацювання та осмислення теоретичного і практичного матеріалу. Вибір теми — довільний.

Контрольна робота виконується на скріплених аркушах паперу формату А4. На титульній сторінці вказуються: назва дисципліни (“Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування”); прізвище, ім’я, по батькові студента, домашня адреса; номер групи. Контрольна робота має містити план і список літератури та складатися з вступу, кількох розділів і висновків. На останній сторінці ставиться дата виконання роботи та підпис студента. Роботу потрібно здати в наукову частину в установленний термін.

Під час написання контрольної роботи студент має використовувати вітчизняні та зарубіжні інформаційні матеріали, самостійно проводити пошук документальної та фактографічної інформації, здійснювати систематизацію та узагальнення даних, виявляти ключові моменти, використовувати електронну пошту та телеконференції, застосовуючи методи пошуку джерел в мережі Інтернет.

До заліку чи іспиту студент допускається, якщо контрольну роботу оцінено позитивно.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Теоретичні засади формування та розвитку муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
2. Роль муніципальних бюджетів у бюджетній системі України.
3. Роль муніципальних бюджетів у системі муніципальних фінансів.
4. Еволюція розвитку муніципальних бюджетів в Україні.
5. Державний та місцеві бюджети в Україні в добу Гетьманщини (друга половина XVII–XVIII ст.).
6. Становлення та розвиток муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в Україні в радянську добу.
7. Законодавче забезпечення формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
8. Муніципальні бюджети як самостійний інститут у структурі муніципальної фінансової системи.
9. Роль муніципальних бюджетів у формуванні фінансової незалежності місцевого самоврядування.
10. Муніципальний бюджет як системоутворюючий чинник бюджетного процесу України.
11. Особливості формування доходів муніципальних бюджетів.
12. Місцеві податки і збори та їх роль у наповненні муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

13. Сучасний стан та недоліки місцевого оподаткування в Україні.
14. Структура видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
15. Видатки муніципальних бюджетів на фінансування об'єктів комунальної власності, їх склад та особливості планування.
16. Визначення обсягів видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на соціальний захист і соціальне забезпечення.
17. Система розрахунку обсягів видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на фінансування культури, фізичної культури і спорту.
18. Особливості здійснення видатків муніципальних бюджетів на соціальну сферу та соціальний захист населення.
19. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в умовах ринкової трансформації.
20. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в системі міжбюджетних відносин України.
21. Бюджетне регулювання в сучасній Україні.
22. Сутність та правове регулювання міжбюджетних трансфертів.
23. Види міжбюджетних трансфертів в сучасній Україні та порядок їх надання.
24. Субвенційні механізми в бюджетному процесі сучасної України.
25. Проблеми реформування системи надання міжбюджетних трансфертів в контексті проведення бюджетної реформи в Україні.
26. Порядок складання, розгляду, затвердження та виконання місцевих бюджетів.
27. Казначейське обслуговування та касове виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
28. Особливості формування доходів муніципальних бюджетів у зарубіжних країнах.
29. Видатки муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у зарубіжних країнах.
30. Зарубіжний досвід використання міжбюджетних трансфертів.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Дайте визначення поняття “бюджет”.
2. Розкрийте сутність муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
3. Схарактеризуйте систему муніципальних бюджетів в Україні.

4. Назвіть функції муніципальних бюджетів.
5. Вкажіть головні причини появи бюджетів органів місцевого самоврядування в Україні.
6. Розкрийте процес формування місцевих бюджетів в Україні в литовсько-польську добу.
7. Які види місцевих податків та зборів існували в Україні в добу першого Гетьманату (друга половина XVII–XVIII ст.)?
8. Висвітліть характерні риси формування бюджетів міст України з магдебурзьким правом.
9. Покажіть загальні тенденції розвитку муніципальних бюджетів в Україні в 1930–1950 роках.
10. У чому полягає специфіка формування нормативної бази муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в роки незалежності України?
11. Яким чином відображені місцеві (муніципальні) бюджети у Законі України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 р.?
12. Покажіть значення Бюджетного кодексу України у формуванні муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
13. Яким чином відображені муніципальні бюджети в нормативно-правових документах органів місцевого самоврядування?
14. Назвіть права та обов’язки органів місцевого самоврядування у формуванні муніципальних бюджетів.
15. Прослідкуйте взаємозв’язок муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування із складанням державного бюджету.
16. Покажіть структуру муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
17. Яка кількість бюджетів існує сьогодні в Україні?
18. Яка роль належить місцевим податкам і зборам у формуванні доходів муніципальних бюджетів?
19. Назвіть основні види місцевих податків і зборів.
20. Схарактеризуйте структуру доходів муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
21. Що таке власні доходи муніципальних бюджетів?
22. Яка роль належить місцевим податкам і зборам у наповненні муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування?
23. Назвіть закріплені доходи муніципальних бюджетів.
24. Розкрийте сутність муніципального оподаткування.

25. Що таке загальний фонд муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування?
26. Покажіть основні принципи розмежування бюджетних видатків.
27. Які видатки з бюджетів сіл, селищ, міст і їх об'єднань, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, ви знаєте?
28. Назвіть основні статті видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
29. У чому полягає соціальна спрямованість муніципальних бюджетів?
30. Яким чином здійснюється розрахунок обсягів витрат загального фонду регіону для визначення трансфертів?
31. Розрахуйте обсяг видатків з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на освіту.
32. Який обсяг видатків витрачається з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на фінансування правоохоронних органів?
33. Визначте поточні витрати на соціальну сферу.
34. Що таке капітальні витрати з муніципальних бюджетів на соціальну сферу?
35. Яким чином здійснюється фінансування культурно-просвітніх установ з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування?
36. Висвітліть обсяг видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на соціальний захист населення.
37. Покажіть механізми виплат державних житлових субсидій населенню.
38. Яким чином здійснюється порядок розрахунку середньомісячного сукупного доходу на члена родини для нарахування допомоги і субсидії?
39. Схарактеризуйте роль муніципальних бюджетів у фінансуванні державних видатків.
40. Розкрийте роль муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у макроекономічному регулюванні та досягнення пропорційності у розвитку територій.
41. Висвітліть характерні особливості зміцнення фінансової основи органів місцевого самоврядування в умовах ринкової економіки.

42. Назвіть основні складові системи міжбюджетних відносин в Україні.
43. Які інструменти організації міжбюджетних відносин ви знаєте?
44. Розкрийте сутність міжбюджетних взаєморозрахунків.
45. Що таке бюджетне регулювання?
46. Назвіть основні методи бюджетного регулювання.
47. Проаналізуйте метод відсоткових відрахувань від загальнодержавних податків і доходів.
48. Дайте оцінку ролі міжбюджетних трансфертів як головного фінансового інструменту збалансованості муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
49. Що таке міжбюджетні трансферти?
50. Які ви знаєте основні види міжбюджетних трансфертів?
51. Визначте порядок надання субвенцій з державного бюджету муніципальним.
52. У чому полягають негативні сторони надання міжбюджетних трансфертів?
53. Висвітліть механізми складання проектів муніципальних бюджетів.
54. Які основні стадії бюджетного процесу ви знаєте?
55. Покажіть основні способи мобілізації коштів до муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
56. Розкрийте сутність казначейського обслуговування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
57. Висвітліть основні шляхи вдосконалення системи касового виконання муніципальних бюджетів.
58. Які основні міжнародні нормативно-правові документи з організації муніципальних бюджетів ви знаєте?
59. Розкрийте структуру муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування зарубіжних країн.
60. Яким чином здійснюються міжбюджетні відносини у зарубіжних країнах?

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Азаров М. Я., Геєць В. М., Ярошенко Ф. О.* Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: У 6 т. — К., 2004. — Т. 5. Реформування міжбюджетних відносин і зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування. — 400 с.

2. *Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю.* Бюджетна система. — Л.: Вид-во Нац. ун-ту “Львівська політехніка”, 2004. — 161 с.
3. *Бедь В. В.* Фінанси: Навч.-метод. посіб. / В. В. Бедь, Ю. М. Когут. — К.: МАУП, 2004. — 168 с.
4. *Булгакова С. О.* Бюджетна система України. — К.: КНТЕУ, 2003. — 287 с.
5. *Булгакова С. О.* Формування і функціонування бюджетної системи України. — К.: КНИГА, 2003. — 343 с.
6. *Бюджетна* децентралізація в Україні в контексті реформи місцевого самоврядування. — К., 2006. — 39 с.
7. *Владимиров К. М.* Місцеві фінанси: Навч. посіб. / К. М. Владимиров, Н. Г. Чуйко, О. Ф. Рогальський. — Херсон: Олді-плюс, 2006. — 352 с.
8. *Бюджетний* кодекс України: За станом на 24 липня 2006 р. — К.: Парлам. вид-во, 2006. — 96 с.
9. *Гапонюк М. А., Яцюта В. П., Буряченко А. Є. та ін.* Місцеві фінанси. — К.: КНЕУ, 2002. — 183 с.
10. *Єфременко М., Вольська Х.* Фінанси органів самоврядування. Побудова демократії — польський досвід. — Варшава, 2000. — 39 с.
11. *Закон* України “Про столицю України — місто-герой Київ” № 401-ХІV від 15 січня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 11. — Ст. 79.
12. *Кабанець А. Г.* Державні фінанси. — Х.: Вид-во ХНЕУ, 2005. — 59 с.
13. *Кабанець А. Г.* Місцеві фінанси. — Х.: Вид-во ХНЕУ, 2006. — 56 с.
14. *Кравченко В.* Місцеві фінанси України: Навч. посіб. — К.: Знання, 1999. — 487 с.
15. *Кравченко В.* Фінанси місцевого самоврядування України: проблеми становлення (1989–2001). — К., 2001. — 460 с.
16. *Кириленко О. П.* Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика). — К.: НІОС, 2000. — 381 с.
17. *Кириленко О. П.* Місцеві фінанси: Навч. посіб. — Т.: Астон, 2004. — 192 с.
18. *Місцеве* самоврядування: Зб. нормативно-правових актів. — Х.: Гриф, 2002. — 688 с.
19. *Місцеве* самоврядування в столиці України / За ред. О. М. Невелєва. — К., 2000. — 280 с.

20. *Місцеві фінанси*: Підручник / Ред. О. П. Кириленко — К.: Знання, 2006. — 677 с.
21. *Муниципальное право зарубежных стран* / Под ред. В. В. Еремяна. — М.: Академ. проект; Фонд “Мир”, 2006. — 752 с.
22. *Омельянович Л. О.* Бюджетна система. — Х.: ВД “Інжек”, 2004. — 253 с.
23. *Петленко Ю. В.* Місцеві фінанси: Опорний конспект лекцій / Ю. В. Петленко, О. Д. Рожко. — К.: Кондор, 2004. — 282 с.
24. *Поживанов М. О.* Українські вектори місцевого самоврядування. — К.: Альгерпрес, 2004. — 368 с.
25. *Президент України та державна регіональна і муніципальна політика* — К.: Логос, 2002. — 236 с.
26. *Про бюджетну систему України*: Закон України від 29 червня 1995 року // Голос України. — 1995. — 18 лип.
27. *Про місцеве самоврядування в Україні*: Закон України від 21 травня 1997 року // Уряд. кур'єр. — 1997. — 14 черв.
28. *Про міський бюджет міста Дніпропетровська на 2007 рік* // <http://www.rada.dn.ua>
29. *Рішення Київської міської ради “Про бюджет міста Києва на 2007 рік”* // <http://www.km.gov.ua>
30. *Сазонець І. Л.* Управління місцевими фінансами: Навч. посіб. / І. Л. Сазонець, Т. В. Гринько, Г. Ю. Придатко. — К.: ЦНЛ, 2006. — 264 с.
31. *Салій І.* Українські міста: питання власності і муніципального управління. — К., 2001. — 415 с.
32. *Слухай С.* Міжбюджетні трансферти у постсоціалістичних країнах: від теорії до реалій. — К.: “АртЕк”, 2002. — 288 с.
33. *Суницова О. О.* Місцеві фінанси: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2005. — 560 с.
34. *Чугунов І. Я.* Теоретичні основи системи бюджетного регулювання. — К.: НДФІ, 2005. — 260 с.
35. *Шляхи реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні.* — К., 2005. — 215 с.
36. *Юрій С. І., Бескид Й. Н.* Бюджетна система України. — К.: НІОС, 2000. — 400 с.

Додаткова

37. *Бедь В. В.* Фінанси: Навч.-метод. посіб. / В. В. Бедь, Ю. М. Когут. — К.: МАУП, 2004. — 168 с.

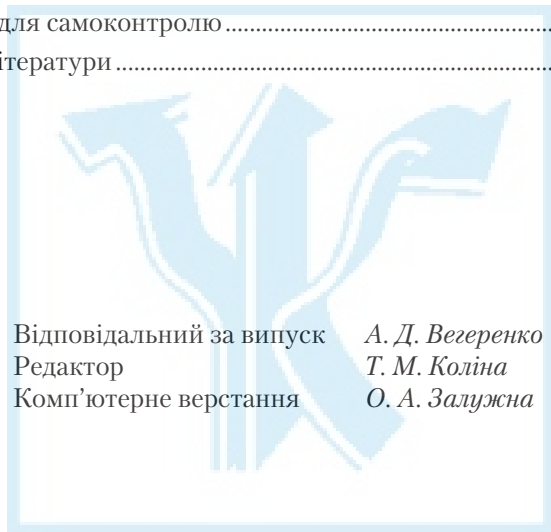
38. *Даневич О.* Оптимізація процесу управління бюджетними коштами // Казна. — 2001. — № 7–8. — С. 10–12.
39. *Демків О.* Местные бюджеты США // Экономика Украины. — 1995. — № 6. — С. 81–84.
40. *Дерев'янюк І. М., Самчук М. М., Баранцев П. П.* Бюджетна система України — К., 2002. — 160 с.
41. *Заверуха О. Б.* Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування в Україні: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук. — К., 2001. — 20 с.
42. *Компан О. С.* Міста України в другій половині XVII ст. — К.: Вид-во Акад. наук УРСР, 1963. — 388 с.
43. *Копець Г.* Проблеми оптимізації видатків місцевих бюджетів // Пробл. малих міст України. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів — Золочів, 27–28 травня 2000 р.). — Л., 2000. — С. 95–99.
44. *Кузьмін О., Завербний А.* Розвиток міст України: планування та інвестування // Проблеми малих міст України. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів — Золочів, 27–28 травня 2000 р.). — Л., 2000. — С. 77–79.
45. *Малярчук А. К.* Наповнення місцевих бюджетів в умовах розширення бюджетних прав органів місцевого самоврядування: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук. — Т., 2006. — 21 с.
46. *Місьцеве самоврядування в Швеції // Переваги місцевого самоврядування (29–30 травня 2001 р. м. Ірпінь, Київ. обл.).* — К.: Логос, 2001. — 194 с.
47. *Музика О. А.* Доходи місцевих бюджетів за українським законодавством. — К.: Атіка, 2004. — 344 с.
48. *Музика О.* Бюджети малих міст: проблеми сьогодення // Проблеми малих міст України. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів — Золочів, 27–28 травня 2000 р.). — Л., 2000. — С. 87–91.
49. *Пасько Т. О.* Сучасні особливості формування бюджетної політики України у сфері доходів // Вісн. Укр. акад. банківської справи. — 2006. — № 1. — С. 117–120.
50. *Петрашко П. Г.* Прозорість бюджетного процесу та контроль за цільовим спрямуванням коштів // Казна. — 2001. — № 4. — С. 4–9.
51. *Романенко О. Р.* Фінанси: Підручник. — 3-тє вид., стереотип. — К.: ЦНЛ, 2006. — 312 с.
52. *Сивульський М. І.* Основні пріоритети бюджетного процесу // Фінанси України. — 2006. — № 10. — С. 13–17.

53. *Слухай С.* Доходи місцевих урядів України: Зб. наук. праць Укр. Акад. держ. упр. при Президентові України. — К.: УАДУ, 2000. — Вип. 2. Част. II. — С. 225–231.
54. *Слухай С. В.* Зарубіжний досвід організації місцевих фінансів / С. В. Слухай, О. В. Гончаренко // *Фінанси України.* — 2006. — № 7. — С. 12–20.
55. *Теорія фінансів:* Навч. посіб. / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко, А. А. Ільєнко та ін. — К.: ЦНЛ, 2005. — 480 с.
56. *Утвенко В. В.* Формування української фіскальної системи в добу Гетьманщини (друга половина XVII — початок XVIII ст.): Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. іст. наук. — К., 2005. — 19 с.
57. *Фінанси:* Навч. посіб. / За ред. В. І. Оспіщева. — К.: Знання, 2006. — 415 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування”	5
Зміст дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування”	6
Вказівки до виконання контрольної роботи	13
Теми контрольних робіт.....	14
Питання для самоконтролю	15
Список літератури.....	18

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Коліна*
Комп'ютерне верстання *О. А. Залужна*

МАУП
Зам. № ВКЦ-3782
Підп. до друку 15.01.09. Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний.

Ум. друк. арк. 1,32. Обл.-вид. арк. 1,14. Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008